

بسم الله الرحمن الرحيم

دانشگاه علوم پزشکی

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

«دانشکده پزشکی»

پایان نامه:

«جهت اخذ درجه دکترای پزشکی»

موضوع:

بررسی میزان شیوع حیوان گزیدگی در استان اردبیل

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر علی مجید پور

نگارش:

شاهین حبیب زاده

سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹

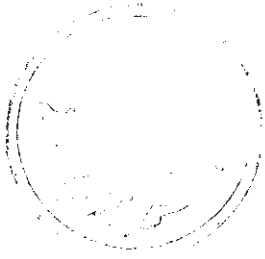
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم به پدرم

که به واقع بزرگترین استاد زندگی ام بود و بدون کمکها و راهنماییهایش
رسیدن به این مرحله امکانپذیر نبود.

تقدیم به مادر عزیز و دلسوزم

که همیشه مانند خورشیدی تابیده تا آسمان زندگی‌ام روشن بماند از
زحمات و رنج‌هایش سپاسگزارم.

تقدیم به روح پاک برادرم شهرام

که یاد و خاطراتش همیشه در قلبمان زنده است.

و تقدیم به خواهران مهر بانم شبنم، شادی و سحر

که همیشه امید بخش زندگی ام بوده اند و از صمیم قلب دوستشان دارم.

تقدیم

به استاد گرانقدرم جناب آقای دکتر علی مجید پور که با تمام شور و حال
معنوی و علمی زحمت راهنمایی مرا در تدوین این پایان نامه بر عهده
داشتند.

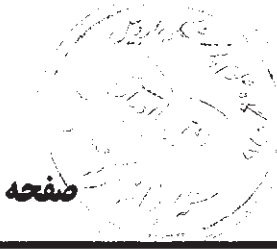
پیش‌گفتار:

سپاس پروردگار بزرگ را که به خواست و یاری او گذشتن از این مرحله میسر گردید دوره هفت ساله دانشجویی یک دوره ارزشمند از نظر کسب علم و تجربه بود یک دانشجوی پزشکی یاد می‌گیرد که بطور یا مردم جامعه از هر طیف برخوردار کند، صحت کند، بیماری را تشفیص دهد و درمان کند. پزشکی رشته‌ای منصرف‌نبرد است، در هیچ رشته‌ای علم این گونه به روح و بدن نزدیک نیست. در این رشته فاصله مرگ و زندگی گاهی فقط یک خط از یک کتاب است. حتی یک نکته کوچک از یک کتاب یا یک تجربه قبلی می‌تواند جان بیماری را نجات دهد. استخراج این نکته‌ها از لابلای انبوه کتابها کاری است که به تنهایی غیرممکن است. اینجاست که نقش استادان مسلط به کتب روز که تجربه کافی هم داشته باشند آشکار می‌گردد. به لطف خداوند اقتدار شاکردی تعدادی از استادان علاقه‌مند و توانا نصیب من گردید و به کمک ایشان روند تبدیل دانشجویی به پزشکی طی گردید. بسیاری از مطالبی که استادان به ما آموختند مدتها بعد به کمک ما می‌آمدند وقتی که کیلومترها دور بودیم.

در رشته پزشکی آموختن یک وظیفه است و یاد نگرفتن فیانتی بزرگ است در حق بیماران. کسی که پای در این رشته می‌گذارد باید عاشق باشد و از همه چیز گذشته باشد و فقط در این صورت است که پزشکی موفق می‌شود و به رضایت قلبی می‌رسد. امید است که به یاری خداوند بتوانم بازم این راه را ادامه دهم و بتوانم به هموطنان و کلیه انسانهای نیازمند خدمت کنم. لازم است از کلیه افرادی که در رسیدن به این مرحله مرا یاری کرده‌اند تشکر کنم. بویژه پدر و مادر که علاوه بر تحمل هزینه‌ها و مشکلات فراوانی که دور بودن من همراه داشته. پشتوانه بزرگی از نظر روحی در همه حال برابیم بودند و در هر بیماری که روزی بدست من معالجه گردد به یقین سهم عمده را خواهند داشت.

شاهین حبیب زاده

آبان ۱۳۷۹

«فهرست مطالب»

صفحه

عنوان

۱	چکیده
۳	مقدمه و اهمیت موضوع
۵	زمینه‌های نظری موضوع مطالعه
۵	تعریف هاری و حیوان گزیدگی
۶	عامل بیماری هاری
۷	اپیدمیولوژی هاری و حیوان گزیدگی در جهان
۱۰	اپیدمیولوژی هاری و حیوان گزیدگی در ایران
۱۲	راههای سرایت بیماری هاری
۱۴	هاری در حیوانات
۱۴	علائم بیماری در حیوان
۱۶	علائم بیماری در انسان
۱۹	معیارهای تشخیصی آزمایشگاهی
۲۱	روش بررسی بیماران
۲۲	نتایج
۳۷	بحث
۴۰	پیشنهادات
۴۱	تقدیر و تشکر
۴۲	فهرست منابع

چکیده

با توجه به اینکه منطقه استان اردبیل بنابر گزارشهای موجود در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی یکی از ۳ استان مهم کشور از نظر تعداد موارد حیوان گزیدگی می باشد. (۱)

و از سوی دیگر با توجه به احتمال نقل و انتقال بیماری هاری توسط این عمل و اهمیت فوق العاده زیاد این بیماری (خصوصاً کشندگی بسیار بالای آن) بر آن شدیم تا با انجام این مطالعه میزان بروز و تعداد موارد حیوان گزیدگی را در سطح استان بدست آورده، و همچنین تعداد موارد حیوان گزیدگی را بر حسب گروههای سنی، جنس، فصل و ماه، شغل بیماران شهرستان محل سکونت، محل گزش توسط حیوان و نوع حیوان مهاجم بدست آوریم.

این مطالعه که یک مطالعه توصیفی گذشته نگر می باشد در سال ۱۳۷۸ هجری شمسی، در واحد مبارزه با بیماریهای مرکز بهداشت استان اردبیل انجام شده است.

- نتایج ذیل بدست آمد:

در این بررسی مجموعاً ۴۳۲۱ مورد حیوان گزیدگی مورد مطالعه قرار گرفت که تقریباً ۷۵٪ از موارد مرد و ۲۵٪ از موارد زن بوده اند بیشترین موارد گزیدگی از

گروه سنی ۲۹-۱۰ سال و کمترین موارد گزیدگی از گروه سنی بالای ۵۰ سال بوده است. موارد گزیدگی در مناطق روستائی بیشتر از مناطق شهری بوده است. بیشترین موارد گزیدگی از شهرستان اردبیل و کمترین موارد گزیدگی از شهرستان نیر بوده است. بیشترین موارد گزیدگی از فصول بهار و تابستان و ماههای مرداد و شهریور بوده است و کمترین موارد گزیدگی از مهر و دی ماه بوده است. بیشترین موارد گزیدگی از شغل محصل و بعد کشاورزی بوده و کمترین موارد از شغل کامندی بوده است.

بیشترین محل گزش توسط حیوان ناحیه پاها بوده و کمترین محل گزش ناحیه گردن بوده است. تعداد موارد گزش توسط سگ از همه حیوانات بیشتر و شغال از همه کمتر بوده است.

مقدمه و اهمیت موضوع

هاری یک سندرم عصبی حاد (انسفالیت) و کشنده ویروسی غالباً با اشکال تحریکی (هاری خشمگین) یا سندرم فلجی (هاری ساکت) می‌باشد که مخصوص گوشتخواران اهلی و وحشی بوده، انسان و سایر حیوانات خونگرم پستاندار بطور تصادفی و غالباً از طریق گزش به آن مبتلا می‌شوند.

گزش یا خراش از سوی حیوانات مشکوک را معمولاً می‌توان در تاریخچه پزشکی بیمار یافت (۲)

اهمیت بیماری به دلایل زیر می‌باشد:

۱- میزان کشندگی بالا (صددر صد) بطوری که پس از ظهور علائم بالینی چه در انسان و چه در حیوان متأسفانه درمان‌پذیر نبوده و بیمار محکوم به مرگ خواهد بود.

۲- افزایش روند موارد حیوان‌گزیدگی انسانی که بناچار سالانه مبالغ زیادی صرف خرید سرم و واکسن ضدهاری جهت درمان پیشگیری مجروحین می‌گردد.

۳- تلفات و خسارات اقتصادی که بیماری در دام‌ها ایجاد می‌کند. (۲)

روند سالیانه موارد گازگرفتگی انسانی نشان‌دهنده افزایش شدید میزان گاز گرفتگی می‌باشد بطوریکه این میزان از ۱/۳۵ درصد هزار نفر جمعیت در سال